

1. Jelena Lengold: Strejfture

Teksten er fra novellesamlingen Markedsgøgleren fra 2013. Jelena Lengold (f. 1959) er serbisk forfatter og digter.

Lige da kvinden var ved at tage tallerkenerne og salatskålen ud af bordet, dukkede katten op. Den tog plankeværket i ét spring og stilede hen mod sin madskål. Den vidste nøjagtigt, hvor den kunne finde sit måltid. Hun gav et glædeshyl fra sig:

- Se, der er Lola!*

5 - Jeg sagde jo, han ville komme tilbage, lød mandens stemme inde fra huset. Han kommer altid tilbage.

Manden trådte ud på dørtrinnet og rakte hånden ud for at tage det snavsede service, som hans kone kom med. Han smilede:

- Hankatte kommer altid tilbage efter deres kødbidder, så meget ved du da om os.

10 Hun svarede med et af de smil, hvis fulde betydning kun kan forstås af folk, der deler samme seng. De stod begge et stykke tid, som i et fastfrosset billede, og kiggede på deres store, gule kat. Katten slubrede højlydt og grådigt sin mad i sig. På et tidspunkt, formentlig da den følte sig mæt, vendte den ryggen til skålen og begyndte at slikke sig omhyggeligt. Først slikkede den på sin pote, som den derefter lod glide henover hele sin
15 smidige krop. Den vred sig i de mest umulige stillinger og var i stand til med sin tunge at nå de fjerneste steder på ryggen, maven og halen.

- Han ser ud til at være okay, sagde kvinden. Det virker, som om han har det hele, der mangler hverken et øre eller et øje, halen er hel, det ser ud til, at hr. Lola også denne gang er sluppet heldigt fra det.

20 - Ja, selvfølgelig, sagde hendes mand på vej ind i huset. Du bekymrer dig for meget om ham. Jeg laver noget kaffe.

Kvinden satte sig igen ved bordet i skyggen af det store lindetræ. Det var en varm aprildag. Der var tulipaner og narcisser overalt, det var deres sæson. Hun tændte en cigaret og lod blikket vandre rundt i haven. Kiggede på buskene, der trængte til at blive
25 beskåret, og på de steder, hvor hun syntes, der stadig manglede en blomst eller to, kiggede derefter igen på Lola, som nu lå helt roligt på det slidte tæppe og missede med sine gule øjne op mod hende. Hun vidste, at han snart ville falde i søvn og derefter ville sove i timevis. Sådan var det altid. Mennesker sover aldrig så roligt, tænkte hun en smule misundelig. Selv ikke, når de er børn. Selv da optræder der alle mulige uhyrer i
30 deres drømme. Men Lola sov fuldstændig ubekymret. Man kunne kun lige ane hans vejtrækning, maven, der bevægede sig regelmæssigt op og ned. Nogle gange viftede

**Udover at være et navn betyder "lola" også en "pigeglad flanør".*

han med øret på grund af en flue eller et insekt. Nogle gange rejste han sig op uden at åbne øjnene, skød ryg, skiftede stilling og sov videre. Det var det hele. Han havde overhovedet ingen bekymringer. Han tænkte ikke på dagen i går, havde ingen planer,
35 ingen dårlig samvittighed, ingen ambitioner, var ikke ængstelig for noget. Men hvem ved, måske tager jeg fejl, måske har han også sine kattebekymringer? Men den tanke forekom hende ikke særligt sandsynlig. Når Lola lå sådan og sov, var han indbegrebet af total ro. Mæt, renslikket og ubekymret. Fuldkommen tryk i sin gård. Hun spurgte sig selv, om han overhovedet vidste, hvad tryk var. Måske kendte han kun til frygt i det øjeblik,
40 han følte den.

Af en eller anden grund virkede det altid beroligende på hende at se på katten. Hun elskede at sidde ved siden af ham, at sove ved siden af ham, at se film ved siden af ham, at spise, når han spiste, at læse, mens han lå og slumrede med hovedet på hendes hjemmesko, kort sagt – hun elskede, når katten var her inden for hendes
45 synsvidde.

Men når han ikke var der, var hun altid bange. Når han strejfedes om i de omkringliggende gårde, på fortovene, i den lille birkeskov, der begyndte lige bagved deres gård bag huset. Det er ikke til at vide, hvor Lola slår sine folder, tænkte hun. Og hun var hver gang bange og forestillede sig de værste scenarier.

50 At han sad fast i en eller anden kælder og mjavede ulykkeligt i dage og nætter, uden at nogen hørte ham.

At naboens kæmpestore, blodtørstige hund ville æde ham.

At han ville falde i et vandløb og ikke kunne komme op og derfor ville drukne.

At han ville klatre op i et træ på jagt efter en fugl, springe op på den tyndeste gren og
55 så falde ned fra stor højde og brække alle sine knogler.

At han ville blive overfaldet af en bande store herreløse hankatte med kæmpehoveder, som hadede ham, fordi han var smuk og ren og altid mæt. Det kunne vel tænkes, at disse evigt sultne hankatte vidste, at han var lykkeligere end dem. Det kan de mærke med en særlig sans, var hun sikker på. Hvad hun derimod ikke vidste med
60 sikkerhed var, om disse egenskaber hos Lola gjorde ham mere attraktiv hos de herreløse hunkatte, som han fra tid til anden jagtede, eller at disse tværtimod foretrak de rå fyre, dem der var fulde af ar og krigstrofæer? Hvem forstår sig på hunkatte? Hvem forstår sig på kvinder. Hvem forstår sig overhovedet på nogen som helst...

- Så er der kaffe, sagde hendes mand og satte to kopper på bordet.

65 Han satte sig over for hende og betragtede hende. Hun sad stadigvæk tavs og kiggede på katten.

- Nu begynder du vel ikke igen... ?

Hun så bare op på ham og trak på skuldrene.

- Vil du ikke nok, sagde han og forsøgte at lyde rolig, vi har snakket om det så

70 mange gange. Vil du ikke nok lade være med...

- Men alle siger, at det ville være meget bedre for ham...

- Alle! Hvem alle? afbrød hendes mand hende midt i sætningen, næsten råbende.

Hvem er det egentlig du snakker om?

- Lad være med straks at råbe op. Dyrlægen. Og andre mennesker, der har hankatte.

75 De siger alle sammen, at han overhovedet ikke vil strejfe om, hvis han bliver kastreret.

Han vil være mere knyttet til os og sidde herhjemme i gården hele tiden.

- Ja, så kan han sidde der som et andet stykke inventar. Som et udstopet kattekadaver.

- Lad nu være med at overdrive...

80 - Jeg, overdrive? Han tømte kaffekoppen næsten i én slurk og bankede nervøst i bordet. Hør, jeg får det dårligt, hvis vi taler mere om det. Du kastrerer ikke den hankat! Det gør du ikke, og dermed basta! Det mener jeg virkelig. Jeg vil ikke høre et ord mere om det emne.

Lola løftede et øjeblik hovedet og så dovent på dem. Har han overhovedet nogen
85 anelse om, hvad vi snakker om, tænkte kvinden. Og hvis han vidste det, ville han så overhovedet tage sig af det?

I næste øjeblik rullede katten om på ryggen og sov videre. Hans mund stod lidt åben, de to skarpe hjørnetænder stak ud, og spidsen af tungen hang ud af munden. Han ser ud, som om han er død, tænkte kvinden forfærdet. Hun fik lyst til at gå hen og skubbe til
90 ham. Hun havde ikke lyst til at se længe på ham i den stilling, hvor han lignede en død kat. Hun havde set flere døde katte i sit liv, og alle havde set nøjagtig sådan ud, som om de skar ansigt, som om de i deres sidste øjeblik, dødsøjeblikket, grinede bittert over deres egen katteskæbne. Som om de til sidst sendte verden lige præcis sådan et smil, med hjørnetanden glimtende bagved.

95 Hvad ville der ske, hvis hun sagde, at hun tænkte på døde katte, tænkte kvinden. Hvad ville der ske, hvis vi fortalte hinanden, hvad vi tænker på? Eller endnu værre, hvis vores tanker ikke kunne skjules? Måske ville mennesker så opøve en teknik til at tænke rene, sikre, transparente tanker?

Hun så smilende på sin mand og bemærkede, at hans ansigt stadig var rasende.

100 - Hvad smiler du nu ad? spurgte han.

- Jeg prøver på kun at tænke rene tanker. Tanker, som enhver vil kunne høre. Tror du, det er muligt?

- Jeg tror ikke, du ville bryde dig om at høre mine tanker lige nu.

- Hvorfor ikke? spurgte kvinden stadig smilende. Er de virkelig så forfærdelige?

105 - Jeg tror, begyndte han langsomt som for at vælge de ord, han ville sige, med stor omhu, at du i virkeligheden vil have fuld kontrol over ham. Du ønsker ikke, at han går nogen steder hen, du så helst, at han ikke havde noget som helst liv udover det, han har her. Hvis det stod til dig, lå han hele tiden her på dørtrinnet og faldt ind i forestillingen om det perfekte hjem. Det er det, jeg tænker på.

110 Hun trak sin trøje tættere om sig. Pludselig syntes hun, der blæste en isnende vind, og det blev koldere. Hun så på lindetræets blade. De var helt stille. Der er ingen vind, tænkte hun, der er ingen vind, det er noget, jeg bilder mig ind.

- Nej, det passer ikke. Du ved godt, det ikke passer. Jeg vil bare have, at han er i sikkerhed.

115 - Og hvad vil efter din mening være prisen for den sikkerhed? Et meningsløst liv uden begær, uden udfordringer, uden farer, uden risici, uden kamp, et liv, hvor alt reduceres til, at han kan spise sig mæt og derefter lægge sig til at sove? Er du sikker på, du ved, hvor mange fornøjelser du måske vil berøve ham, for at du kan være helt tryk?

- Fornøjelser? Jeg kan ikke se, hvad fornøjelse der kan være i altid at slås med de andre hankatte og komme hjem fuld af sår, så vi i månedsvis må lappe og pleje ham.

120 Hvad fornøjelse er der i det?

- Hvad ved du om det? sagde hendes mand, du har aldrig været en hankat. Det kan du ikke vide.

- Har du da det?

Han åbnede munden, som om han ville svare, men sagde ikke noget. Han sad bare
125 sådan med åben mund et par sekunder, hvorefter han rejste sig op og gik hen til trappen. Han satte sig på dørtrinnet og strøg Lola på hovedet. I to bevægelser havde katten lagt sig til rette i hans skød og sov videre. Den havde det godt, kunne hun se. Den havde det godt her, når den lå på skødet af en eller anden, den havde ikke brug for nogen slåskampe og strejfture. De sagde ikke noget et stykke tid, hun drak langsomt sin kaffe
130 færdig, hendes mand lod hånden glide let hen over Lolas ryg, man kunne kun høre kattens spinden og spurvene, der skændtes et sted oppe i lindetræets krone.

- Hvorfor er det her ikke nok, det forstår jeg ikke? sagde hun stille, mest som et spørgsmål, hun stillede sig selv.

Uden at holde op med at æ katten sagde hendes mand også lige så stille:

135 - Fordi der derude, på den anden side af dette stakit, findes et helt liv, som skal udforskes. Duftes til. Bides i. Rives i. Fordi enhver hankat har ret til at have sine sår og sine strejfture. Og hvis du ikke kan forsone dig med det, så er det bedre, at du aldrig forsøger at elske nogen. Aldrig nogensinde.

Nu frøs hun for alvor. Hun rejste sig op og gik ind i køkkenet. Hun stillede sig automatisk
140 ved vasken og begyndte at vaske op efter frokosten. Hun lavede en masse skum og
betragtede med stor interesse de små bobler, der dannedes på hendes hænder og
forsvandt under vandstrålen. Det hele var en smule latterligt, tænkte hun. Hele den kamp
han kæmpede. Som om hun ikke vidste besked. Selvfølgelig gjorde hun det. Alle hans
små ærinder uden for hjemmet. Den evindelige søvnighed. Selvfølgelig vidste hun det.
145 Snart ville telefonen ringe. Selvfølgelig vidste hun det. Og han ville igen gå et eller andet
sted hen. Og hun ville ikke se ham i flere timer. Selvfølgelig vidste hun det. Og han måtte
også vide, at hun vidste det.

Da hendes mand senere var ved at lukke porten efter sig, råbte hun til ham fra døren:

- Husk at købe en elpære på vej hjem. Der er sprunget en i badeværelset!

150 Hans stemme var allerede ved at forsvinde, men hun hørte ham på vej ind i huset:

- Okay, hvis butikkerne stadig er åbne...

Katten gik lydløst ind i huset efter hende.

- Hvad siger du til en pølse? spurgte hun.

Lola sagde ikke noget. Men han lignede ikke en, der havde noget mod en pølse. Hun
155 skar omhyggeligt pølsen ud i små stykker, smed det hele ned i en skål med lidt varmt
vand, for katten kunne ikke lide kold mad fra køleskabet, ventede et minut, hældte
vandet fra, mærkede efter med fingeren, om pølsestykkerne var blevet varme og lod
først derefter katten få det. Den spiste grådigt, ligesom for bare en time siden.

- Der kan du se, sagde hun til katten. Jeg ved udmærket, hvad du har brug for. Når
160 du har spist færdig, går du og jeg hen til dyrlægen. Det kommer ikke til at gøre ondt, du
bliver bedøvet med et fint, lille stik. Og det hele er overstået i løbet af et par minutter. Er
det ikke rigtigt?

Det forekom hende, at Lola nikkede med sit gule hoved. Det var nok for hende.

Hun tog kurven, hun skulle bære katten i, ned fra skabet og gik ud og tog tøj på.